

Reportatge

El relleu generacional de pescadors i pescadores immigrants internacionals a Catalunya. Exploració de percepcions i situacions a la Costa Brava sud i El Maresme

Ricard Morén-Alegret¹

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

0000-0002-1581-7131 | ricard.Moren@uab.cat

Iris Triola Cors²

Associació Catalana de Dones de la Mar (ACDM)

0009-0001-5412-7109 |

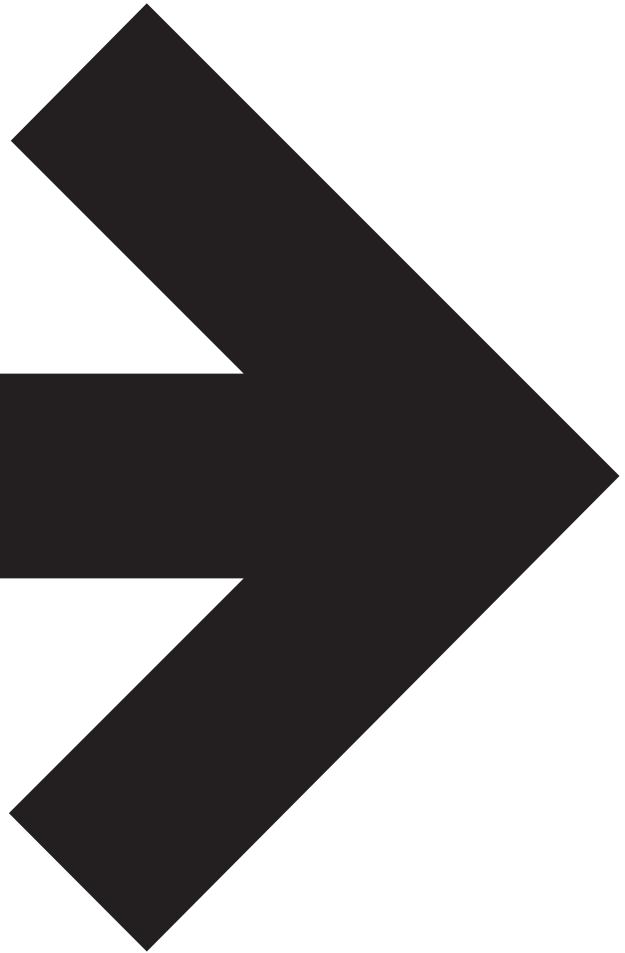
Data de recepció: 30 de setembre 2025

DOI: <https://doi.org/10.51829/Drassana.33.738>

© CC BY-NC-ND

Aquest estudi indaga sobre l'impacte dels treballadors immigrants als ports i a la mar de Catalunya, i la seva contribució a la sostenibilitat de l'activitat pesquera.

Amb la realització d'entrevistes i la seva anàlisi es fa una reflexió sobre aquesta realitat. Aquesta investigació ha estat la guanyadora del XXV Premi de recerca Ricart i Giralt.

■ RESUM

La immigració internacional de pescadors als ports i a la mar de Catalunya ha estat molt poc investigada. Aquest article és fruit del projecte de recerca qualitativa titulat *La incorporació d'immigrants al sector pesquer i la sostenibilitat a Catalunya*, que l'any 2024 va obtenir el XXV Premi de Recerca Josep Ricart i Giral, concedit pel MMB i l'IRMU. En aquest article, entre d'altres, s'introdueixen elements rellevants sobre la sostenibilitat, les migracions i el sector pesquer. A més, s'hi presenten resultats de l'anàlisi d'entrevistes semiestructurades a diversos pescadors immigrants internacionals en forma de tipologia sobre el seu (possible) relleu generacional. Aquesta tipologia il·lustra una varietat de posicionaments davant el futur pesquer a Catalunya, incloent-hi exemples de situacions viscudes per pescadors i pescadores nascudes a l'Àfrica i Amèrica del Sud. A més, l'article incorpora una mostra d'un reportatge fotogràfic sobre la realitat pesquera a la Costa Brava Sud i el Maresme.

Paraules clau: Immigració internacional, pescadors i pescadores de la Mediterrània, relleu generacional al sector pesquer d'Europa, desenvolupament sostenible a Espanya, geografia marítima de Catalunya.

El relevo generacional de pescadores y pescadoras inmigrantes internacionales en Cataluña. Exploración de percepciones y situaciones en la Costa Brava sur y El Maresme

■ RESUMEN

La inmigración internacional de pescadores en puertos y en el mar de Cataluña ha sido muy poco investigada. Este artículo es fruto del proyecto de investigación cualitativa titulado *La incorporación de inmigrantes en el sector pesquero y la sostenibilidad de Catalunya*, que el año 2024 obtuvo el XXV Premio de Investigación Josep Ricart i Giral concedido por el MMB y el IRMU. En este artículo, entre otros, se introducen elementos relevantes sobre la sostenibilidad, las migraciones y la pesca. Además, se presentan resultados del análisis de entrevistas semies-

tructuradas a diversos pescadores inmigrantes internacionales en forma de tipología sobre su (posible) relevo generacional. Esta tipología ilustra una variedad de posicionamientos ante el futuro pesquero en Cataluña, incluyendo ejemplos de situaciones vividas por pescadores nacidos en África y Suramérica. Además, el artículo incorpora una muestra de un reportaje fotográfico sobre la realidad pesquera en la Costa Brava sur y El Maresme.

Palabras clave: Inmigración internacional, pescadores y pescadoras del Mediterráneo, relevo generacional en el sector pesquero de Europa, desarrollo sostenible en España, Geografía marítima de Cataluña.

Generational shift of international immigrant fishermen and fisherwomen in Catalonia. Exploring perceptions and situations on the southern Costa Brava and the Maresme coast

■ ABSTRACT

International immigration of fishers in Mediterranean maritime ports of Catalonia has been little investigated. This article is an outcome of the qualitative research project titled *The incorporation of immigrants in the fishing sector and sustainability in Catalonia*, which in 2024 was awarded with the XXV 'Josep Ricart i Giral' Research Prize, granted by the MMB and IRMU. This article, among others, introduces relevant elements on sustainability, migration and the fishing sector. In addition, it presents results from the analysis of semi-structured interviews to a variety of international immigrant fishermen in the shape of a typology on their (possible) generational renewal. This typology illustrates a variety of positions in front of the fishers' future in Catalonia, including examples of situations lived by fishermen and fisherwomen born in Africa and South America. In addition, this article incorporates a sample of a photographic report on fishing in south Costa Brava and Maresme.

Keywords: International immigration, Mediterranean fishers, generational shift in the fishing sector of Europe, sustainable development in Spain, Maritime Geography of Catalonia.

■ INTRODUCCIÓ

El futur de la pesca marítima i dels pescadors és matèria d'estudi, debat i de canviants polítiques a diversos països³. Tot i que menys conegut i extens que altres àmbits de recerca sobre la mar, el vincle entre estudis marítics i geografia a Catalunya ve de lluny, com exemplifica la participació del navegant i docent José Ricart y Giral al Congrés Geogràfic de Venècia de 1881 i al 1r Congrés Espanyol de Geografia Colonial i Mercantil de 1883, així com el seu lideratge en la fundació de la Societat Geogràfica de Barcelona entre 1895 i 1898⁴. També es pot esmentar que al clàssic *Resum de Geografia de Catalunya*, publicat entre 1928 i 1936 per Pau Vila⁵, hi ha una secció sobre l'explotació del mar que tracta sobre la pesca i la navegació, així com que el *Compendi de Geografia de Catalunya*, obra del 1980 escrita pel seu fill Marc-Aureli Vila⁶, inclou seccions dedicades tant a la pesca com als ports marítics.

A més, en l'àmbit humà, és important recordar que, tot i que al llarg dels segles la imatge de l'home mariner nadiu ha ocupat sovint l'espai públic i que, com esmenten l'antropòleg Joan Lluís Alegret i l'historiador Alfons Garrido⁷, queda molta recerca històrica per fer respecte els homes pescadors, la població vinculada a activitats marítimes a Catalunya (i a d'altres parts d'Europa) ha inclòs homes i a dones. Això s'evidencia, com exposen Eulàlia Torra i Eliseu Carbonell⁸, per exemple, en la molt important participació femenina en una àmplia varietat de tasques marineres. A aquesta diversitat de gènere es pot sumar, especialment durant les darreres dècades, una poc estudiada diversitat a nivell d'orígens geogràfics, ètnies i nacionalitats que ha tingut lloc gràcies, per exemple, a la incorporació d'immigrants internacionals a la pesca marítima i activitats portuàries des de finals del segle XX i inicis del segle actual⁹.

Aquesta realitat de diversitat humana internacional als ports i a la mar de Catalunya a penes ha estat investigada, però sí que ho ha estat una mica més, per exemple, en alguns indrets de Galícia¹⁰. Les persones treballadores immigrants incorporades al sector pesquer poden compartir situacions i característiques amb els nadius ocupats al

mateix sector pesquer (alguns dels quals ja han estat estudiats en certs ports¹¹), però també poden tenir diferències rellevants degudes a l'experiència migratòria mateixa o a qüestions culturals, lingüístiques, legislatives o d'estatus, entre d'altres¹². Per tant, aquest article exploratori contribueix a assentar les bases per conèixer més i millor la realitat d'una part de la diversa població pescadora que ha estat poc tractada per les ciències socials i que, al llarg de les darreres dècades, s'ha establert als ports catalans.

Concretament, davant l'envelliment de la població de pescadors nadius i la dificultat del relleu generacional dins de les mateixes famílies i comunitats locals, aquest augment de la diversitat de població que treballa o empra al sector marítim (i incorpora persones immigrades) contribueix des de fa algunes dècades al manteniment de l'activitat a diversos països¹³ i, si es gestiona bé, pot seguir contribuint a la seva sostenibilitat futura. Per millorar la situació de qualsevol sector o grup de població és important esforçar-se per conèixer-lo, especialment les parts del grup que són menys tractades o estudiades, com són els pescadors immigrants internacionals, entre els quals n'hi ha alguns que ja han esdevingut ciutadans d'aquest país i, a la vegada, mantenen vincles mar enllà.

El pensador i escriptor Josep Pla¹⁴ ja es planyia que, sobre la mar, «els fets certs i provats són molt rars», així que aquest article aporta una tipologia basada en dades certes d'entrevistes presencials i percepcions originals enregistrades que poden ser provades¹⁵. En aquest sentit, aquest article vol contribuir a posar límits raonables als discursos catastrofistes sobre el futur del sector pesquer que alguns llencen a determinats mitjans de comunicació de masses. Així doncs, d'una banda, als paràgrafs següents s'exposen breument algunes pinzellades del marc teóricoconceptual de la investigació en el qual es basa l'article; seguidament, es presenten alguns trets de l'àrea principal d'estudi i dels mètodes de recerca; posteriorment, es presenten resultats de l'anàlisi d'entrevistes a pescadors immigrants internacionals en forma de tipologia sobre el seu (possible) relleu generacional i, finalment, es presenten al-

Imatge 1. Pesca artesanal a la Mediterrània occidental, 2024. Les embarcacions anomenades artesanals solen ser barques petites tripulades per una persona sola que ha de saber sobreviure a la mar sense ajuda. Autora: Iris Triola.

gues reflexions a tall de conclusions preliminars d'una recerca en curs.

■ BREU APROXIMACIÓ AL MARC TEÒRIC I CONCEPTUAL: SOSTENIBILITAT I RELLEU GENERACIONAL DE PESCADORS IMMIGRANTS INTERNACIONALS EN UN CONTEXT D' ATRACCIONS I EXPULSIONS

Independentment o en relació amb les migracions, la sostenibilitat és un concepte de vegades polèmic i polisèmic¹⁶ que ha guanyat terreny en diversos àmbits al llarg de les últimes dècades¹⁷. Seguint recerques anteriors sobre altres indrets, en aquest article exploratori sobre l'àmbit de la pesca marítima a Catalunya ens inspirem en estudis sobre sostenibilitat com els del geògraf William M. Adams¹⁸, en els quals indica que es tracta d'un concepte

que posa l'èmfasi en la interconnexió, la continuïtat en el temps i la unitat global. En aquest sentit, la sostenibilitat sempre s'hauria de considerar en les seves dimensions social, econòmica i ambiental, atès que la falta d'alguna d'aquestes faria que perdés el caràcter holístic. Tanmateix, aquestes tres dimensions de la sostenibilitat estan sovint entrelligades i és difícil discernir a quina es vinculen més (o menys) algunes polítiques, desafiaments o oportunitats¹⁹.

L'any 2030 s'haurien d'haver assolit els disset objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de l'Agenda de l'Organització de les Nacions Unides (ONU) a escala mundial²⁰. Entre d'altres, el 14è ODS posa l'atenció en qüestions relacionades amb la pesca²¹: per exemple, la fita 14.B demana específicament que es doni suport a les comunitats de pescadors a escala local (per contrast amb la pesca massiva industrial) i, en general, es potenciï l'ampliació

Imatge 2. Mans envellides cosint a Blanes, 2024. Vet aquí unes mans cosint part de les ales d'un art d'arrossegament. Era habitual trobar als ports pesquers gent gran apedaçant, 'remendant' o cosint les xarxes. Eren les dones i els grans de la família, els que s'ocupaven de tenir llestes els arts de pesca de l'embarcació. Els més joves sortien a la mar. Autora: Iris Triola.

de la cooperació internacional per assolir els ODS. A més, en el context de la UE, s'ha subratllat la importància d'aconseguir un desenvolupament centrat en les persones i de promoure sistemes per a la producció sostenible d'aliments²², mentre que l'Organització de l'ONU per l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) ha indicat que un dels desafiaments clau que ha de superar el desenvolupament sostenible és la comunicació i la disseminació d'informació²³, les quals haurien d'incloure un estudi més aprofundit de l'estat de les comunitats de pescadors²⁴. Així doncs, aquest article, escrit des d'una humil perspectiva acadèmica i geogràfica²⁵, vol contribuir a disminuir aquesta re-

lativa falta d'informació estudiant algunes de les possibles relacions entre immigració, diversitat i sostenibilitat en el sector de la pesca a Catalunya.

En aquest sentit, és important tenir en compte que, com en altres llocs d'Europa, en alguns ports catalans hi ha una «preocupació global pel relleu generacional» a la pesca²⁶, així com per l'envelliment de molts pescadors encara avui actius.

En alguns països s'ha subratllat que, per ser sostenibles, les polítiques de reclutament de pescadors requereixen un bon coneixement sobre per què els mateixos pescadors o els seus descendents deixen de ser pescadors i, a més,

també s'ha destacat que la resposta a aquesta pregunta és múltiple²⁷: l'escassetat d'entrades de persones a la pesca o les sortides del sector poden ser degudes a factors d'expulsió (*push factors*), per exemple relacionats amb el tancament o la restricció de pesqueres i males condicions de treball, però possiblement també a una combinació amb factors d'atracció externa (*pull factors*) relacionats, per exemple, amb altres sectors econòmics que ofereixen millors condicions laborals o una conciliació familiar més fàcil i més temps per al lleure. Val a dir que als estudis migratoris, les sovint conegudes com teories *push-pull*, tot i que esquemàtiques, poden ser útils en estudis exploratoris i tenen una llarga trajectòria en recerques sobre individus que han migrat realitzades des de l'economia, la sociologia, la demografia o la geografia²⁸, que es poden resumir de la forma següent: per entendre algunes migracions caldria tenir present que, d'una banda, hi ha potencials factors d'expulsió de les persones d'un lloc (*push*), com ara el sobrecreixement demogràfic, l'empitjorament de les condicions de vida, la manca d'oportunitats econòmiques i la repressió política. D'altra banda, hi ha factors d'atracció de les persones a un lloc (*pull*), com podrien ser la demanda laboral, unes condicions econòmiques millors i més llibertat política. Evidentment, hi ha molts altres factors, dinàmiques, moviments o lluites col·lectives i individuals que incideixen tant en el relleu generacional com en les migracions. Entre d'altres, per exemple, es poden esmentar la desigualtat estructural, les restriccions institucionals, les (esbiaixades) polítiques públiques o privatitzadores i les complexes relacions de poder tant en l'àmbit de les empreses com a escala local, regional, nacional o geopolítica internacional.

Per tant, tenint en compte la complexitat actual, un dels objectius del projecte de recerca en què es basa aquest article és contribuir a respondre la següent pregunta: com s'està produint el relleu generacional al sector pesquer català entre la població immigrada internacional de fora de la Unió Europea i quins tipus de situacions podem trobar avui? Per fer-ho, ens hem centrat en uns llocs rellevants de Catalunya i hem emprat uns mètodes que permetessin avançar en coneixement qualitatiu des de la perspectiva d'alguns actors clau.

■ APROXIMACIÓ A LA PRINCIPAL ÀREA D'ESTUDI I ALS MÈTODES DE RECERCA

Des de l'inici d'aquesta dècada l'Institut Català per a la Governança del Mar (ICATMAR) ha publicat estudis quantitius sobre el sector pesquer a Vilanova i La Geltrú²⁹ i sobre Palamós³⁰, en els quals s'indica que els pescadors estrangers són una minoria rellevant que no arriba al 20 % del global de pescadors als dos ports i que tenen com a nacionalitats més destacades algunes de l'Àfrica, com el Marroc o el Senegal, i de Amèrica del Sud, com el Perú. Tanmateix, s'escriuen molt poques paraules sobre ells. A més, atès que a les enquestes només es preguntava per la nacionalitat i es descuidaven de preguntar pel país de naixement, en aquests estudis de l'ICATMAR no es tenen en compte les experiències concretes d'immigrants internacionals que han aconseguit la nacionalitat espanyola.

Així doncs, com a complement als estudis quantitius de l'ICATMAR, aquest article és fruit del projecte de recerca qualitativa en altres ports catalans titulat *La incorporació d'immigrants al sector pesquer i la sostenibilitat a Catalunya (ISPESCAT): explorant percepcions de diversos pescadors i pescadores sobre canvis i continuïtats*, que l'any 2024 va obtenir el XXV Premi de Recerca Josep Ricart i Giralt, concedit pel Museu Marítim de Barcelona (MMB) i l'Institut Ramon Muntaner (IRMU).

■ ÀREA D'ESTUDI PRINCIPAL: COSTA BRAVA SUD I EL MARESME EN EL CONTEXT DE CATALUNYA

Per respondre les qüestions investigades, encara que es tindrà en compte la situació general a Catalunya, l'estudi se centra sobretot en el cas del Grup d'Acció Local de Pesca (GALP) Costa Brava Sud-Maresme³¹, tant pel seu interès científic com a GALP a cavall de dues províncies i comarques molt poblades i diverses, com per raons operatives i de viabilitat del projecte amb el temps i els recursos disponibles. Aquest GALP està vinculat a llocs on es combina la importància del sector pesquer i la importància de la immigració internacional des de fa dècades, principalment als ports d'Arenys de Mar i Blanes, juntament amb altres de

Imatge 3. Divuit metres d'eslora per sis metres de mànega són les mides estàndard per una embarcació d'encerclament a la Mediterrània occidental. És l'espai de treball i convivència per la tripulació que pesca durant la nit per portar a terra el peix blau. És la modalitat de pesca que necessita més tripulants.
Autora: Iris Triola.

les comarques del Maresme i la Selva. Per exemple, segons dades del padró municipal publicades l'any 2023 per l'IDESCAT, al municipi de Blanes hi havia 41.517 habitants empadronats i un 23,8% era nascut a l'estranger. D'altra banda, al d'Arenys de Mar hi havia 16.280 habitants empadronats, dels quals un 18% era nascut a l'estranger. A més, a l'estudi en què es basa aquest article també es té en compte de forma destacada el cas de Palamós, el municipi pertanyent al GALP Costa Brava-Nord on s'ubica el referencial Museu de la Pesca i que té 18.333 habitants empadronats, dels quals un 21% va néixer a l'estranger.

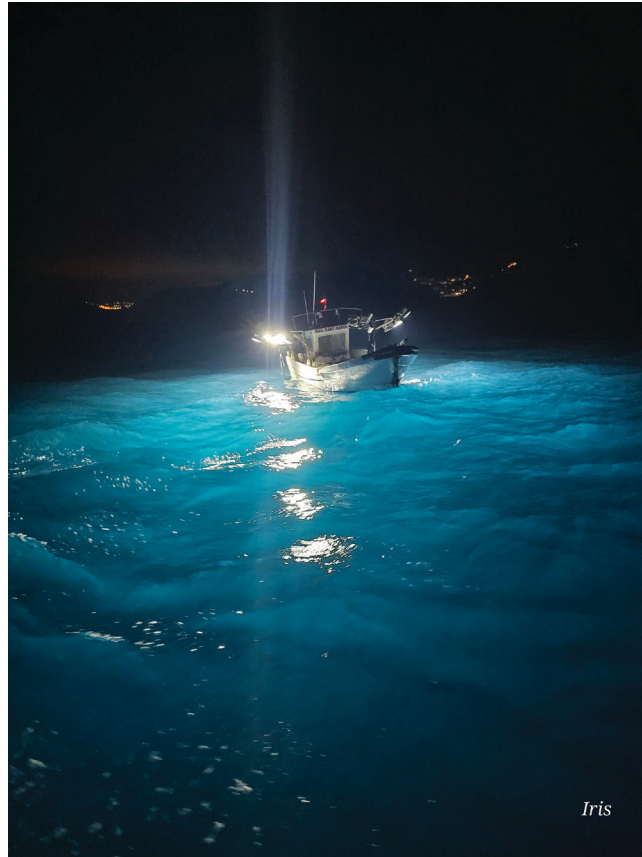
Atès que la pesca costanera a Catalunya s'organitza en confraries de pescadors (Llei 22/2002) i hi pertanyen tots els professionals del sector pesquer extractiu, tant els armadors (empresaris) com els treballadors assalariats³², algunes de les dades es poden obtenir a escala de confraria.

Així doncs, a tall de mostra es pot indicar que, segons dades de la Confraria de Pescadors de Blanes a maig de 2024, la pesca a Blanes donava feina a 136 persones a la mar i 16 persones en terra. A les barques hi havia 96 persones amb nacionalitat espanyola i 40 amb nacionalitat estrangera, de les quals la majoria són homes magribins, peruans i de diversos països de l'Àfrica subsahariana, en aquest ordre. Per tant, amb més d'un 29% de professionals, la immigració estrangera ha esdevingut clau per a la sostenibilitat del treball a la mar d'aquesta confraria de pescadors, particularment a les barques d'encerclament. D'altra banda, de les 16 persones treballant a terra, 12 són homes i 4 són dones. En aquest sentit, confraries com la Confraria de Pescadors de Blanes tenen un rol rellevant a l'Associació Catalana de Dones de la Mar (ACDM) i, com es pot apreciar tot seguit, l'estudi en què es basa aquest arti-

matge 4. Bot auxiliar d'una embarcació d'encerclament, 2024. Aquest bot auxiliar sol tenir una eslora d'uns tres metres per un metre de mànega. Està equipat amb bateries, generador, remos... i grans focus de llum amb control d'intensitats i temperatures per aconseguir el reclam del peix. Sol manar-la una persona o millor dues, per facilitar un relleu sovint necessari degut al cansament.

Autora: Iris Triola.

cle també explora qüestions de gènere dins del sector pesquer com una altra dimensió clau de la seva sostenibilitat.

Mètodes i tècniques de recerca

El projecte exploratori exposat va sorgir arran de les converses al voltant de l'organització i la realització d'una visita el maig de 2024 a una confraria de pescadors del GALP Costa Brava Sud-Maresme per part de professorat i més de 50 estudiants de la Universitat Autònoma de Barcelona

(UAB) en el marc d'una sortida de camp d'una assignatura sobre geografia de Catalunya. Quant a la metodologia, a banda del treball bibliogràfic, documental i estadístic per conèixer millor el context, l'objectiu principal és realitzar una investigació fonamentalment qualitativa que, d'acord amb Ragin³³, dona veu a poblacions que han sigut silenciades o poc escoltades, interpreta fenòmens culturals i històrics significatius i, més endavant, pot formar part de contribucions teòriques o conceptuals. Aquesta recerca la duen a terme els dos membres de l'equip (format per una

persona que és part de la plantilla de la UAB i per una persona vinculada a una confraria de pescadors catalana i a un GALP), que es reparteixen les tasques d'acord amb la seva respectiva expertesa.

La investigació exploratòria s'ha desenvolupat en tres fases principals entre la tardor de 2024 i la tardor de 2025:

1) En una primera fase, aquesta recerca va incloure treball documental, bibliogràfic i estadístic per conèixer millor el context. En aquest sentit, entre altres indrets, es va visitar o contactar amb el Centre de Documentació del Museu Marítim de Barcelona, el Centre de Documentació de la Pesca i el Mar del Museu de la Pesca de Palamós, la Càtedra d'Estudis Marítics de la Universitat de Girona i el Centre for Maritime Research de la Universitat d'Amsterdam, participant a la Conferència MARE 2025 celebrada als Països Baixos. A més, s'ha tingut en compte l'estudi participatiu en curs "Fishers of the Future", que promou la Unió Europea (UE) i que examina el rol futur dels pescadors als 22 països costaners de la UE fins a l'any 2050³⁴. Pel que fa al treball estadístic, es van analitzar dades sobre el sector pesquer i els llocs d'estudi de l'INE, l'IDESCAT, l'EUROSTAT, l'ICATMAR i el Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, entre d'altres.

Aquesta fase també va incloure l'elaboració d'un guió d'entrevista semiestructurada sobre la base del treball documental, bibliogràfic i estadístic realitzat fonamentalment pel primer coautor.

2) D'altra banda, durant la segona fase de la recerca es va realitzar treball de camp a ports o vaixells vinculats al GALP Costa Brava Sud-Maresme, on es van dur a terme 12 entrevistes semiestructurades amb immigrants internacionals vinculats amb, entre altres, els ports pesquers d'Arenys de Mar i Blanes. En aquestes ciutats, durant les últimes dècades la immigració internacional ha contribuït a dinamitzar les seves societats i economies³⁵. A més, es van entrevistar 10 informants clau nascuts a Catalunya que estan vinculats a diverses entitats del sector pesquer català.

De cara a il·lustrar i contextualitzar millor l'actual diversitat pesquera, en aquesta fase la coautora va realitzar treball fotogràfic.

3) Durant la darrera fase del projecte, es va acabar la transcripció i l'anàlisi de les entrevistes i també es van re-

dactar aquest article, així com l'informe final en format llibre. A més, s'han fet 4 entrevistes complementàries a altres informants clau que es comentaran al llibre (una entrevista addicional a terres gironines i tres a un port del Rosselló, França) i també es van triar i editar les fotografies destinades a l'article i al llibre, entre altres tasques.

Les 22 entrevistes realitzades durant la segona fase del projecte van tenir una durada mitjana de 48 minuts, es van enregistrar en àudio, van tenir lloc en indrets triats per les persones entrevistades (molls dels ports, barques de pesca, oficines, carrers o places) i en la llengua triada per elles i ells (castellà en el cas de les persones immigrades i català en el cas de les persones nascudes a Catalunya). En aquest estudi exploratori, la selecció dels entrevistats va obeir a tres criteris bàsics: 1) com a mínim, havien d'estar vinculats als ports d'Arenys de Mar, Blanes o, per a informants nascuts a Catalunya, Palamós (alguns informants tenen altres llocs de residència habitual); 2) calia trobar un equilibri entre informants immigrants internacionals (nascuts fora d'Espanya)³⁶ i informants nascuts a Catalunya (com a mínim, deu); 3) s'havien d'incloure almenys dues dones immigrades i dues dones nascudes a Catalunya, així com una varietat d'edats i de relacions amb l'activitat pesquera. Algunes entrevistes van ser concertades de forma espontània mentre els dos coautors caminaven per ports gràcies al vincle professional a la pesca de la coautora, mentre que altres entrevistes van ser concertades amb antelació (majoritàriament el contacte inicial el va realitzar la coautora, llevat de tres ocasions en què aquesta tasca va ser del coautor). A la majoria d'entrevistes van ser presents els dos coautors (excepte en un parell d'ocasions on l'entrevistador era només el coautor), mentre que la transcripció i l'anàlisi de les entrevistes han estat realitzades pel coautor. Pel que fa a característiques concretes de les persones entrevistades, a la *Taula 1* es poden apreciar alguns detalls rellevants (mantenint l'anonimat), amb presència tant de majors/menors de 50 anys (13/9), homes/dones (17/5), mariners-pescadors / mariners-patrons / armadors-empresaris / altres (10/2/3/7) i immigrants internacionals/nascuts a Catalunya (12/10).

Pel que fa a les persones immigrades entrevistades, es pot destacar que 5 persones immigrades entrevistades es

dediquen a la pesca d'encerclament, 3 estan vinculades a la pesca de palangre, 2 a la pesca artesanal, 1 entrevistat tant a la pesca de palangre com a l'artesanal i només 1 es dedica a la pesca d'arrossegament. Tot i que no és pas una mostra representativa, aquest repartiment per tipus de pesca és coherent amb la presència més marcada d'immigració internacional en l'encerclament (que implica molt treball nocturn), en contrast amb altres arts de pesca amb més presència de nadius, com l'arrossegament. Seguint recerques anteriors³⁷, es defineix l'immigrant internacional de llarga durada segons la proposta del 1998 de la Divisió de Població de l'ONU: aquella persona nascuda en un estat-nació o estat plurinacional diferent al del país d'estudi (en aquest cas, nascuda fora d'Espanya) i que porta almenys un any residint al nou país.

En aquest article, degut a la limitació d'espai, ens centrem especialment en l'anàlisi qualitativa de les respostes a una de les qüestions adreçades a 12 pescadors i pescadores immigrants per disseminar i comunicar coneixement tant sobre el (potencial) relleu generacional al sector en el present com les percepcions sobre futurs propers i que es pot sintetitzar en la següent pregunta: voldries que els teus fills o filles treballessin a la pesca?

■ ALGUNS RESULTATS PRELIMINARS: DONAR VEU A DIVERSOS PESCADORS I PESCADORES IMMIGRANTS I CONSTRUINT UNA TIPOLOGIA SOBRE EL (POSSIBLE) RELLEU GENERACIONAL

A continuació es presenta una tipologia de situacions i posicionaments que es poden trobar en ports pesquers com Arenys de Mar i Blanes, però també en altres ports mediterranis on aquests mateixos mariners i patrons entrevistats treballen de vegades. Aquesta tipologia il·lustrada amb fragments d'entrevistes, si és llegida de forma constructiva, pot ser útil tant per conèixer i valorar més l'esforç i la humanitat d'una part de la població immigrada a Catalunya que roman (semi)invisible per les seves característiques d'aïllament parcial (a vaixells o molls de ports), com per dissenyar millors polítiques públiques, gestions empresarials i relacions laborals. La tipologia in-

clou posicionaments molt positius sobre el relleu generacional (que es poden resumir amb la frase següent: «sí, ja tinc fills treballant a la pesca») i altres tímidament positius («pot ser que en el futur tingui fills o filles treballant a la pesca») fins a posicionaments tímidament negatius amb esperança de millora («no, ara no vull pas que els meus fills o filles treballin a la pesca, però m'agradaria més endavant si el sector pesquer millora») i d'altres de contundentment negatius («no, no vull pas que els meus fills o filles treballin a la pesca, ni ara ni en el futur»). Tanmateix, és important recalcar que es tracta d'una tipologia de situacions o posicionaments i no és pas una tipologia de persones, ja que una mateixa persona pot (o no) passar per diversos tipus de situacions que poden fer variar (o no) la seva percepció i el seu posicionament.

Posicionament de tipus 1: Sí, ja tinc fills treballant a la pesca

A part d'una feina, la pesca pot ser una opció de vida i una passió que passa de pares a fills, tot i que la modernització del sector fa minvar algunes transmissions generacionals i tradicions³⁸. Entre la població immigrada procedent de països amb relacions internacionals preferents amb Espanya i que comparteixen llengua (com és el cas d'alguns països llatinoamericans), alguns pescadors immigrants ja han portat fills seus des del país d'origen perquè treballin a Catalunya:

Vine solo y después con el paso de los años traje a mi primer hijo, luego el otro, y ahora estamos dos hijos y el padre que soy yo... uno [de 27 años] trabaja en la pesca, también en la mar... en Barcelona, y otro [de 29 años] que trabaja en un restaurante... Mi esposa cuando vine no se animaba (a venir), pero ahora se ha animado y quiere venir a conocer España. (IM-H-56-Amèrica del Sud-Mariner-Encerclament)

Tanmateix, especialment pel que fa a immigrants procedents d'algunes regions litorals de països africans sense acords polítics preferents, on la llengua habitual no és l'espanyol i on els índexs d'alfabetització o educació són més baixos, la situació és més complexa i difícil tant per

TAULA 1. ENTREVISTES SEMIESTRUCTURADES REALITZADES A CATALUNYA, 2024-2025.					
Codi	Lloc de naixement	Sexe	Edat	Funció més rellevant	Doble nacionalitat
IMM-H-52a	Àfrica	Home	52	Mariner pescador	No
IMM-H-52b	Àfrica	Home	52	Mariner pescador	No
IMM-H-46	Àfrica	Home	46	Mariner pescador	No
IMM-H-41	Àfrica	Home	41	Patró de barca de pesca	Sí
IMM-D-51	Amèrica del Sud	Dona	51	Marinera pescadora	Sí
IMM-H-62	Amèrica del Sud	Home	62	Mariner pescador	Sí
IMM-H-61	Amèrica del Sud	Home	61	Mariner pescador	No
IMM-H-56	Amèrica del Sud	Home	56	Mariner pescador	Sí
IMM-H-53	Amèrica del Sud	Home	53	Mariner pescador	Sí
IMM-H-46	Amèrica del Sud	Home	46	Mariner pescador	Sí
IMM-H-44	Amèrica del Sud	Home	44	Patró de barca de pesca	Sí
IMM-D-20	Amèrica del Sud	Dona	20	Tasques de suport a pescadors	No
NAT-H-64	Catalunya	Home	64	Mariner pescador jubilat	No
NAT-H-62	Catalunya	Home	62	Representant d'entitat del sector pesquer	No

Codi	Lloc de naixement	Sexe	Edat	Funció més rellevant	Doble nacionalitat
NAT-D-36	Catalunya	Dona	36	Treballadora d'entitat del sector pesquer	No
NAT-H-63	Catalunya	Home	63	Representant d'entitat del sector pesquer i patró-armador	No
NAT-H-36	Catalunya	Home	36	Treballador d'entitat del sector pesquer	No
NAT-D-45	Catalunya	Dona	45	Treballadora d'entitat del sector pesquer	No
NAT-H-54	Catalunya	Home	54	Patró-armador de barca de pesca	No
NAT-H-59	Catalunya	Home	59	Representant d'entitat al sector pesquer i patró-armador	No
NAT-H-72	Catalunya	Home	72	Treballador d'entitat del sector pesquer	No
NAT-D-46	Catalunya	Dona	46	Treballadora d'entitat del sector pesquer	No

Font de la taula: R. Morén-Alegret, setembre de 2025.

Imatge 5. Mariners d'una embarcació d'encerclament acabant de recollir l'art a la popa després de la calada d'albada. Cal estibar correctament l'art, separar el plom, el suro i la xarxa per poder tornar a calar. Tres mariners i tres llengües diferents. Cal treballar tots a una per realitzar les maniobres, a bord només hi ha un idioma, el llenguatge de la Mar.
Autora: Iris Triola.

qüestions legals com econòmiques i formatives, tot i que les seves capacitats i coneixements nàutic-pesquers són iguals o superiors als de la resta de pescadors:

- Mis hijos están ahí trabajando en Senegal en la pesca, uno tiene 19 años, otro tiene 17 años, los dos están ahí pescando... Quiero traerlos para embarcar-

los aquí, pero todavía no puedo, no tengo el piso [suficientemente grande para obtener el permiso de reagrupación familiar]...

- ¿Te gustaría tener aquí tu propio barco como tenías en Senegal?
- Claro, me gustaría, pero creo que no voy a tener mi propio barco porque vale pasta, piden muchas cosas.

- Pero si el gobierno te ayudase porque tienes hijos que quieren seguir en la pesca, ¿te gustaría...?
- Sí, claro... eso sí, si puedo así... Soy capitán, mi vida es el mar, toda mi familia vive en el mar. Cuando llegué, mucha gente me dijo de trabajar en el campo, pero yo dije que no... Ganamos poco (en el mar), pero me gusta. Si el trabajo te gusta, es más importante... Los gobiernos tienen que mirar a nosotros, a la gente del mar, porque estamos sufriendo mucho, tienen que mirar para cambiar algo...
- Ya llevas más de 15 años en España, puedes tramitar la nacionalidad
- Pero tengo que pedirlo... me han dicho que tengo que obtener el certificado de lectura (alfabetización en español y/o catalán), pero no sé leer bien... ese es un problema para nosotros... es lo que me han dicho los abogados... Hablo bien, pero no leo bien... (IM-H-52a-Àfrica-Mariner-Arrossegament)

Així doncs, aquest cas il·lustra com des d'algunes administracions públiques o confraries es pot contribuir al fet que pescadors qualificats procedents de països com el Senegal puguin portar els seus fills ja formats pràcticament com a pescadors per tal que el sector sigui més sostenible. A més, aquest cas i d'altres exposats a les següents pàgines justifiquen més estudis que se centrin en la situació de persones nascudes fora de la UE, atès que la seva experiència pot ser ben diferent de la dels nascuts a Espanya.

Posicionament de tipus 2: Pot ser que en el futur tingui fills o filles treballant a la pesca

Entre aquest segon tipus de posicionaments, hi ha qui té algun fill que està activament considerant dedicar-se a la pesca amb el seu suport explícit, com narra el següent entrevistat amb esperança:

- A tres de mis hijos les dije que si quieren venir. Vino el mayor, está con sus cosas, tiene una niña. Luego han venido dos hijos más, ellos son solteros. Entonces han mirado aquí y les gusta.

- ¿Su hijo mayor se dedica a la pesca?
- No, ahora él está trabajando en una empresa de comercialización de pescado, él ya tiene papeles... la empresa distribuye aquí y por toda Europa...
- Y a nivel de futuro, ¿le gustaría que alguno de sus otros hijos se dedique a ser pescador?
- Sí, les gusta ello, pueden hacer los papeles... están jóvenes aún... lo están pensando, ellos han trabajado en tierra, gestión de maquinaria pesada... construcción... Es lo que han estado estudiando ellos... así que, en la pesca, no creo... Pero está el tercer hijo, que me dijo que se va a sacar los papeles y quizás se meta a pescar... está aquí en España también... tiene 29 años... Ha subido al barco, lo ha mirado, le ha gustado, va a sacarse los papeles y ya veremos... si se anima... le voy a ayudar... va a hacer los cursos básicos de marinero pescador que los puede sacar aquí mismo (en Cataluña) ... porque aquí faltan pescadores... (IM-H-61-América del Sud-Mariner-Encerclament)

Tanmateix, altres entrevistats poden expressar més dubtes existencials degut al patiment viscut a la mar (tant al país d'origen com a Catalunya o a altres mars) i la precarietat laboral que pateixen els mariners (assalariats) en algunes empreses del sector pesquer, particularment de l'encerclament. Ara bé, ells mateixos poden obrir-se a l'esperança de pensar que potser, si poguessin esdevenir una família d'armadors immigrants (empresaris) a Catalunya, les condicions econòmiques serien millors i hi hauria millors opcions de treball per als seus fills, especialment tenint en compte que alguns pertanyen a llargs llinatges de pescadors experts:

- ¿Te gustaría que trabajase en la pesca tu hijo?
- Una parte sí, una parte no. Con todo lo que yo sufrí en el mar, no quiero que mi hijo lo sufra aquí. Porque he sufrido mucho... Yo toda la vida en el mar. He estudiado muy poco. Mi padre y mi madre han hecho muchas cosas para que yo estudie. Al principio sí que estudié, me gusta, pero al final he visto que las cosas empezaron a cambiar allí (en Senegal) y para ayudar a mis padres, a mi madre, cuando era pequeño todavía, estoy hablando de cuando tenía 10 o 11 años... le

dije a mi padre que quería ir al mar, me dijo que tengo que estudiar primero. Le dije que sí, pero que me gustaba ir a trabajar para ayudar a mi madre. Así había veces que iba a la escuela y a veces a la mar... y al final le dije a mi madre que no voy al cole, me acostumbre al mar, iba ganando algo de dinero para la familia y un día me acostumbre a ser marinero, con la edad de unos 15 años, como nosotros vivíamos cerca del mar, nuestra casa está unos 100 metros del mar... hasta que fui pescador... Hablé con mi padre y le dije que me dejase trabajar en el mar.

- ¿Tú padre era pescador?
- Sí. Le dije que quería ser pescador. Me dijo: ¿Seguro? El mar está muy duro, ya sabes. Le dije: Fui yo que elegí ser marinero. Cualquier cosa, la culpa es mía...
- ¿Aprendiste de tu padre el oficio de pescador?
- Sí.
- ¿Y tu hijo ha subido a algún barco contigo aquí?
- Sí, el día que llego aquí (al puerto), cuando llegamos por la mañana, cuando hay mucho pescado para seleccionar, se sube (al barco).
- ¿Pero no ha navegado para pescar?
- No, pero pescar sí sabe, es hijo de pescador... lo ha probado en Senegal, sabe pescar, sabe todo el rollo de la pesca...
- Pero de momento él prefiere trabajar en tierra.
- Sí, encima yo mismo le he contado lo que yo sufrí en el mar, no quiere que le pase eso.
- ¿Si pudieses ser empresario, armador... tener un barco propio, sería diferente?
- Sí, eso sería otra cosa, eso puede ser, sí.
- ¿Lo ves posible?
- Sí, porque, por ejemplo, si el padre tiene un barco, ¿para qué (el hijo) tiene que buscar una faena en tierra? Prefiere ayudar al padre porque en el barco más adelante va a tener futuro. Si me hago empresario él mismo va a venir conmigo, el día que me retiro o el día que yo no puedo, ahí está el futuro presente.
- ¿Pero tú ves posible tener un barco propio?
- Con las circunstancias que estamos, sí y no. Las dos cosas. (IM-H-52b-Àfrica-Mariner-Encerclament)

En aquest sentit, seguint amb aquest mariner senegalès, la seva experiència i percepció de l'envelliment i la dificultat del relleu generacional que afecta els armadors (empresaris) nascuts a Catalunya és també molt il·lustrativa d'una realitat i unes reflexions basades en l'experiència directa de relacions i vincles humans complexos estesos al llarg dels anys que caldria tenir en compte:

- ¿Cuando se jubile tu jefe, tiene hijos (que continúen)?
- Tiene dos hijas.
- ¿Y van a continuar con el barco?
- Este barco yo no lo veo continuar (con la familia del armador).
- ¿Y tú ves posible continuar?
- Con él va a ser difícil porque mira... este barco, el que lleva este barco (el armador) ha estado toda la vida... Hace cinco años atrás le pidieron de vender el barco y él dijo... si alguien tiene un millón así (*zasca los dedos*) ... te doy el barco. El chaval dijo: 'no tengo un millón, pero puedo darte la mitad y cuando trabaje te daré la mitad que falta'. Dijo que no (...) Para comprar un barco, tienes que estar preparado: primero, tienes que tener dinero; (segundo) Tienes que pensar también la tripulación (que reclutarás) como está la pesca ahora; (tercero) Tienes que tener gente que esté atrás tuyo para que te pueda apoyar, para que vayas adelante. Al comprar un barco, el primer año es muy duro...; (cuarto) Marineros, no hay. A veces vamos solo cinco tíos... normalmente, si tu no llevas nada, tienes que llevar ocho o nueve personas, si tu no llevas nada, porque hay muchas maniobras del barco, hay la maquinilla de popa, la maquinilla de proa... (...) El armador tiene 74 años... sigue yendo a la mar, como no tiene fuerza, no tiene futuro, ha fichado un capitán que es un mecánico, un puro mecánico... que tiene unos 57 años...
- Y también se quiere jubilar en pocos años...
- Sí... es un buen tío... es un buen mecánico, pero para capitán, para matar pesca, no vale (...) Si yo tengo un buen barco para trabajar, puedo seguir hasta que me jubile ahí... pero en el barco donde estamos, el

futuro no avanza, porque el barco está a la venta, el armador es viejo y no tiene fuerzas para trabajar, se estropea el motor... Llevo mucho tiempo ahí, llevo 18 años, pero...

- Tú no tienes problema en ir a trabajar en otro barco porque tú sabes...
- Mira, ese chaval (otro armador más joven) me pregunta por qué estoy ahí, cada día... pero, si no voy con el armador actual, el barco se quedaría amarrado... (IM-H-52b-Àfrica-Mariner-Encerclament)

En qualsevol cas, a banda de destacar el vincle humà i les lleialtats que s'estableixen en les embarcacions que permeten que es treballi tot i l'envelliment dels mariners, els patrons o els armadors, es pot subratllar que hi ha diversos entrevistats que donen molta importància a la formació i l'educació dels seus fills i filles de cara a poder millorar les seves opcions de futur, prenguin el camí que prenguin, fet que enllaça amb recerques realitzades en altres indrets³⁹:

- ¿Te gustaría que tus hijos se dedicaran a la pesca?
- Eso depende de él, si quiere ir al mar... Mi hija más grande tiene 15 años y mi hijo más grande tiene 13 años.
- ¿Ha subido alguna vez a un barco en Senegal?
- Sí, en Senegal a veces ha subido a una barca pequeña, pero ahora él está estudiando... para que cuando sea grande, si él quiere hacer otra cosa que pueda hacerla. Ahora él tiene que estudiar, es lo más importante. (IM-H-46-Àfrica-Mariner-Artesanal)

Val a dir que, òbviament, a alguns entrevistats els costa més respondre la pregunta sobre el possible futur dels seus fills o filles perquè encara són molt petits, però les seves narracions també ens donen pistes sobre les limitacions que la legislació i la creixent (sobre)protecció dels menors podrien posar al relleu generacional d'una feina tan marcada per la transmissió de coneixement en viu i en directe com la de pescador:

- ¿Qué edad tiene ya tu hija?
- Ahora tiene 8 años...

- ¿A tu hija le interesa el mundo del mar?

- Es tan pequeña, le interesan todas las cosas ahora mismo... no es como mi marido, que tiene una pasión por el mar... Su padre era pescador y su abuelo también... Mi marido me ha dicho alguna vez que nuestra hija debería venir a pescar algún día con nosotros, pero claro, ¿ella va a pescar con nosotros cuándo? Ella tiene colegio y tampoco creo que podamos sacarla, hay que tener un seguro y si llega a pasar algo nos cae el pelo... Sí que hay temporadas que son buenísimas, que sales a las 7h (de la mañana) y a las 8h (de la mañana) ya estás de vuelta, quizás algún día sí, pero imagínate levantar a la niña a las 5h de la mañana. Mi marido tiene un velero también y a veces sale con el velero, es un delfín y la niña también es un delfín, se tira al mar..., pero eso de decir: «quiero ser pescadora», de momento no lo he escuchado. Ella está en una fase de preguntar, de cuestionar... (IM-M-51-América del Sud-Marinera-Artesanal)

A més, l'entrevistada anterior també ens mostra que es podrien estar trencant algunes barreres de gènere que històricament han dificultat que les dones (nadiues o immigrades) pugin a treballar als vaixells pesquers o en certes tasques auxiliars, almenys en alguns casos⁴⁰. En aquest sentit, quan comentem el present i futur de la pesca a una jove filla i neboda de pescadors immigrants ja major d'edat que havia arribat un any abans a Catalunya i que ajuda el pare i l'oncle reparant xarxes en un port catàlà, els posicionaments dubitatius són els següents:

- Llama la atención, mi curiosidad. Me gusta ayudar, hacer algo, ayudar también. Por ejemplo, él está haciendo las trocas, sacando la madre como le dicen, y estoy ayudando a cortar, a facilitarles el trabajo... para ayudar con el palangre... Y a mi papá, que está ahí dentro, ayudarle a colocar los anzuelos, se me hace fácil y también tengo curiosidad, como me gusta hacer de todo, me voy al trabajo con él...
- ¿El sector de la pesca lo verías como un futuro para ti?
- Si me da, sí...

- ¿Has subido alguna vez a un barco?
- No... me intenté subir ahí... y me comenzó a doler la cabeza y dije, mejor no me subo aún... pero la curiosidad hace que hagas lo que te llama la atención... (IM-M-20-Amèrica del Sud-Suport a mariners-Palangre)

Per tant, tot i els dubtes o dificultats existents, amb la formació adequada i passarel·les eficients cap al món laboral, es pot pensar que, en contrast amb discursos catastrofistes, sí que pot haver-hi més joves (tant nois com noies, tant nadius com immigrants) que considerin l'opció de dedicar-se a la pesca professional a Catalunya.

Posicionament de tipus 3: No, ara no vull pas que els meus fills o filles treballin a la pesca, però m'agradaria més endavant si el sector pesquer millora

Entre els pescadors immigrants entrevistats que diuen que no volen que ara els seus fills o filles es dediquin a la pesca, s'aprecia una certa preeminència dels que treballen al palangre, encara que no exclusivament. Tanmateix, entre ells hi ha pescadors immigrants que explícitament deixen la porta oberta al fet que, si la situació millora, els seus fills es puguin dedicar a la pesca professional (especialment si poden evolucionar laboralment i esdevenir patrons) i alguns recorden que, com ja hem vist més amunt en altres casos, els seus propis pares pescadors tampoc volien que ells es dediquessin a la pesca quan eren infants i, malgrat això, avui dia són pescadors embarcats:

- ¿Ve posible que su hijo (de 11 años) se forme como mariner en Perú antes de venir?
- No, yo ir a la pesca con él no, ni allá, ni aquí... Aunque puede que pase que a él le guste, pero yo viendo que la pesca no va bien, prefiero que se busque otro trabajo, pero al igual cuando viene le gusta (la pesca) y se pone a trabajar... Puede que cuándo él venga (la pesca) esté algo mejor, pues bien.
- ¿Si quisiese comprar un barco (hay muchos en venta), ustedes podrían?

- Sí que se puede, si tuviese la posibilidad de comprar un barco lo compraría, el problema está en que la pesca no está como antes... no está tan rentable, te paralizas un poco... He estado con la oportunidad de comprarme un barco, pero al ver las posibilidades decido que no. Si mi hijo llegara a ser patrón, sí que se haría... La pesca seguiría (en la familia), pero con las vedas y la pesca que ha bajado, está complicado, quizás dentro de unos años sea mejor, no lo sabemos... (IM-H-53-América del Sud-Mariner-Palangre)

Tanmateix, també és il·lustratiu el cas d'un pescador immigrant que ja ha esdevingut patró i que, tot i així, no veu gaire clar que sigui bona idea que els seus fills es dediquin a la pesca, tant per la pressió institucional i policial sobre el sector (tot i que necessària per al control de qualitat, de vegades no es percep de manera gens amable) com per les dificultats econòmiques, tot i que no hi tanca la porta del tot i explica anècdotes que, com qualsevol investigador qualitatiu sap⁴¹, són informatives de realitats existents:

- ¿Se imagina a sus hijos trabajando en la pesca?
- (*Largo silencio pensativo*) Creo que no (*risas*). No me gustaría que trabajasen en la pesca... porque cada año va escaseando el pescado, hay más control, no dejan... Por ejemplo... los más de los días llegan los inspectores, están que te vigilan, si llevas el arte de su medida, los documentos, mucho control, demasiado, como si fuéramos unos delincuentes. Una vez vinieron aquí de frente..., en puerto, aquí nos han tocado los inspectores... diciendo: «¿Quiénes tienen la nacionalidad [española] y quienes no?»... Yo la tengo, pero eso... y así como deprisa: «¡No toquen nada!, ¡no toquen nada!». Pero si somos pescadores, no somos delincuentes... Eran los inspectores que siempre suelen venir por aquí... los del MAPA⁴²... y lo precintaron, que nadie sacara nada, que iban a llegar al siguiente día... Nosotros vamos con todo lo reglamentario: los anzuelos, tanto hay que calar, tanto hay que llevar (...)
- ¿A su hijo le gusta la pesca?

- Sí, sí... Se pone ahí a jugar... Tiene 10 años y un día dice: «Papá, papá, hay algo que se mueve...» Pescó un pulpo... se puso feliz, fue al colegio a contarlo: «He sacado un pulpo en el barco de mi padre, ¡he sacado un pulpo!». Y a la otra vez llegaron sus amiguitos, que querían conocer, estaban entretenidos, hay buena conexión (...) A mi hijo le gusta, él tiene sangre de pescador, pero yo le digo que no. No quiero que mi hijo se dedique a la pesca.
- Pero si él quiere...
- Sí, pero la pesca no da...
- Ahora quizás no, pero quizás en el futuro los que queden sí que se podrán ganar la vida...
- Quedaran la gente inmigrante como yo, como mis compañeros, siguen llegando gente. Tengo bastantes primos y amigos que están que se sacan los títulos de patronos, porque yo se los digo: «Hagan como yo, sáquense los títulos, aquí hacen falta patronos, motoristas, marineros...» (IM-H-44-América del Sud-Patró-Palange&Artesanal)

Una altra narració il·lustrativa expressada per un altre patró que ve d'un altre continent i es dedica a un art de pesca diferent de l'anterior també posa l'accent en el mal que fan al futur de la pesca certes legislacions i manifestacions públiques apocalíptiques i demana ajuda explícita als governs implicats:

- ¿Te gustaría que tu hijo se dedicase a la pesca?
- Como va hoy el tema de las leyes hoy, no, mejor que no, porque mira lo último que han dicho para los arrastres, 57 días en todo el año... ¿Cómo puede vivir una familia con 57 días al año? Quieren matar al sector pesquero, quieren matarlo... Tengo estudios, sobre el mapa del Mediterráneo, a nivel de reservas naturales, desde el Cabo de Palos a aquí nos han quitado mucho mar, cada vez la reserva tiene más metros... Entonces los pescadores no pueden pescar (...) Deben mejorar las leyes del sector pesquero y a ver si hay alguna posibilidad para asegurar una mínima paga para los marineros, para asegurar una fuente de alimentación, es lo único que pido al Gobierno, no pido nada más... Si al final del mes no

hay dinero para la ropa de su hijo, cómo se siente un padre, dime, me ha pasado a mí, prefiero quedarme sin ropa y dar a mi hijo la ropa... Ya que el gobierno pone ley para nosotros, que también mire por nosotros... aunque sea de reajo... para asegurar que puedan mantener a sus hijos... En la última quincena de diciembre, he ganado 180 euros... ¿qué puedo hacer yo con 180 euros...? (IM-H-41-África-Patró-Encerclament)

Justament és a les persones amb aquest tercer tipus de posicionaments a qui les polítiques públiques poden parar més atenció, ja que encara mantenen alguna esperança de futur en el sector (si bé que de vegades molt minsa). Tanmateix, com es pot apreciar a la següent secció, sembla més difícil incidir en les persones més relacionades amb el quart tipus de posicionament per tal que apostin pel futur de la pesca més enllà de la seva pròpia vida laboral.

Posicionament de tipus 4: No, no vull pas que els meus fills o filles treballin a la pesca, ni ara ni en el futur

Entre els que no volen que els seus fills (nascuts o per néixer) es dediquin a la pesca, hi ha qui ha passat per la molt dura experiència de treballar en vaixells asiàtics (amb règims laborals militaritzats) que naveguen per diversos indrets de l'oceà Pacífic (alguns no venen pas de família pescadora) i són escèptics respecte del futur de la pesca entre els joves a Catalunya:

- ¿A sus hijos y nietos les recomendaría que viniesen a pescar acá?
- La idea que yo tengo es que la pesca a mis hijos no la recomendaría... porque la vida que me he metido yo..., he sufrido mucho en la pesca, siendo un pescador se sufre muchísimo...
- ¿Y qué se puede hacer para que se sufra menos?
- La pesca es la pesca... el pescador no va a sentarse. El trabajo de la pesca... Nosotros en uno de los barcos japoneses estuvimos trabajando seis meses y solo descansamos dos días... en el barco mismo, que corrió para más al sur... solo trabajo, trabajo, trabajo...
- Aquí es diferente.

Imatge 6. Mariners treballant a la coberta d'una embarcació d'encerclament. La captura d'una nit a set: el preuat seitó o aladroc (*Engraulis encrasicolus*). Cal treballar molt ràpidament per garantir la conservació del peix fresc, l'última proteïna salvatge conservada només amb gel.
Autora: Iris Triola.

- Sí, acá es un poco diferente, pero el trabajo acá... también es duro... En cada barco tienes diferencias de trabajo... En unos trabajas más, en otros trabajas menos y si quieres ganar más tienes que trabajar más... así como lo hacemos nosotros. (IM-H-62-América del Sud-Mariner-Palangre)

Amb diferents paraules, el següent fragment d'una altra entrevista posa èmfasi en el poc o nul interès que molts joves catalans (criats amb obsessió pel guany crematístic fàcil i de vegades amb sobreprotecció) expressen per treballar en alguns arts com l'encerclament i el palangre que semblen mal pagats, sovint

tenen mala premsa i impliquen bregar amb el fred i la humitat:

- Donde yo estoy, el más joven tiene casi 45 años, gente joven no hay ya, chavales de 18, 20 o 23, no hay, ni de 30 hay, no he visto, mayormente son de 40 para arriba... porque la gente joven no quiere trabajar en la pesca ya, es la verdad, no quiere trabajar. ¿Quién se va a ir a matar ahí en la pesca? Nadie, la gente joven no quiere trabajar en la pesca...
- Pero hay gente que se forma.
- Hay gente que se puede formar en la teoría, pero cuando vas a la práctica se encuentra con otra realidad, no es lo mismo que antes, antes se ganaba (dinero), ahora no ganas ya. Entonces, a los chavales, estar fuera una semana o quince días, pasando malos tiempos a veces, ahí la gente joven, no... y encima llega fin de mes y no cobras lo que hay que cobrar, entonces la gente joven no... Y estar ahí encima que tienes que trabajar con el frío, las manos que te duelen, a la gente joven eso no les gusta ya. (IM-H-46-América del Sud-Mariner-Palangre)

Vet aquí una forma il·lustrativa d'explicar que si les feines més dures es paguessin millor i tinguessin millors condicions laborals, hi hauria més gent interessada a fer-les.

■ ALGUNES REFLEXIONS A TALL DE CONCLUSIONS PRELIMINARS

A les pàgines anteriors es poden trobar diverses formes d'expressar la importància de millorar urgentment les condicions econòmiques, empresarials i laborals actuals de les barques de pesca on treballen immigrants internacionals a Catalunya. Aquest article complementa el recent estudi de prospectiva europea sobre la pesca del futur publicat el mes de desembre de 2024⁴³, que incloïa, com a una de les conclusions i recomanacions, que caldria encoratjar la renovació de la força de treball pesquera (encarant els reptes del reclutament a

través de la millora de les condicions de treball, la inclusió de diversos gèneres i incorporant incentius financers) i promocionar la diversificació de les activitats pesqueres, el reforçament de la competitivitat a escala de mercats locals i globals (amb marques diferenciades), el suport a la transició tecnològica i digital i també la promoció de la resiliència planetària, tot invertint en gestió adaptativa i recerca marina que mitigui incerteses ambientals i protegeixi els bancs de peixos.

Ara bé, seria estrany tractar el relleu generacional dels pescadors i les pescadores si no es cuida el present i, segons diuen diversos entrevistats, s'hauria de fer atractiu l'ofici en l'actualitat garantint més beneficis empresarials i jornades de treball dignes i ben remunerades, especialment en les activitats pesqueres on hi ha més patiment físic. El sector pesquer no és pas homogeni; ans el contrari, és ben heterogeni. En aquest sentit, també l'esmentada publicació prospectiva sobre els pescadors del futur a Europa⁴⁴ planteja la importància d'elaborar més estudis sobre la situació dels diversos pescaires que hom pot trobar a la UE a escala territorial (local, regional i nacional), productiu (arts de pesca, altura/baixura...), així com per edat, gènere, lloc de naixement, relació amb l'activitat o nacionalitat dels pescadors. Per tant, llegir i reflexionar sobre les paraules dels pescadors i les pescadores immigrants recollits en aquest article, així com sobre la tipologia plantejada, pot ser útil (tant a les confraries com a les administracions públiques del país o a d'altres organitzacions rellevants) per implementar de forma urgent a Catalunya algunes de les esmentades recomanacions plantejades a nivell europeu o bé altres per adoptar idees millors sorgides des de la mateixa mar Mediterrània.

■ AGRAÏMENTS

Els autors agraeixen a les persones entrevistades el temps i l'atenció que ens han dedicat, així com a l'equip editorial (especialment a l'editora Inma González) i a l'equip de revisió (especialment a l'Eduard Urgell) les propostes de millora a un esborrany previ d'aquest article.

■ BIBLIOGRAFIA

- Adams, William M. *The Future of Sustainability*. International Union for the Conservation of Nature Renowned Thinkers Meeting, IUCN, 2006. <https://portals.iucn.org/library/node/12635>
- Aldomà, Ignasi, Mòdol, Josep Ramon, i Ramon Morell. *Atles del món rural 2022*. Lleida: ARCA, ACM, FTBGL, AMC i UdL, 2022. https://www.desenvolupamentrural.cat/larca/projectes-1/atles-mon-rural-2022/atles_mon_rural_2022-v2-baixa-resolucio.pdf
- Alegret, Joan Lluís, i Alfons Garrido (eds.). *Per a una història de la pesca dels Països Catalans*, Palamós: Centre d'Estudis Marítims, Universitat de Girona, Museu de la Pesca, 2018. https://museudelapesca.org/docs/LLI-BRE_HISTORA_PESCA_GENER_18.pdf
- Arora-Jonsson, Seema et al. "Multiple dimensions of sustainability", *Sociologia Ruralis* 63, núm. 3 (2023): 379-389. <https://doi.org/10.1111/soru.12447>
- Bruckmeier, Karl, i Hilary Tovey. "Introduction. Natural Resource Management for Rural Sustainable Development". In *Rural Sustainable Development in the Knowledge Society* (pp. 1-19), editat per K. Bruckmeier i H. Tovey. Farnham/Burlington: Ashgate, 2009. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2008.00460.x>
- Davies, M., Macfadyen, G., Brugere, C., Chiarelli, N., Dale, F. & B. Caillart. *Foresight Study on Fishers of the Future. Final Report*, Brussel·les: EMFAF, Comissió Europea, 2024. https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fishers-future_en
- De Haas, Hein, Castles, Stephen, i Mark J. Miller. *The Age of Migration*, Nova York: Guilford Press (6ª ed.), 2020. www.age-of-migration.com
- Ely, Margot, Vinz, Ruth, Downing, Maryann, i Margaret Anzul. *On Writing Qualitative Research*, Londres: Falmer Press, 1997.
- EUROSTAT. *Sustainable Development in the European Union*, Luxemburg: Oficina de Publicacions de la Unió Europea, 2025. <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-01-24-018>
- FAO. *The State of World Fisheries and Aquaculture 2024*, Roma: Food and Agriculture Organization, (FAO), 2024. <https://www.fao.org/publications/fao-flagship-publications/the-state-of-world-fisheries-and-aquaculture/en>
- FAO. *Family Farming Knowledge Platform*, Rome: Food and Agriculture Organization of the UN, 2018. <http://www.fao.org/family-farming/en/>.
- Ghalia, Ketteb. *La pêche á la senne tournante en Catalogne entre menaces et défis et l'immigration des pêcheurs maghrébins aux ports de Gironne*, Barcelona: Universitat de Barcelona i CIHEAM, 2008.
- ICATMAR. *Estudi socioeconòmic de la flota pesquera comercial del port de Palamós*, Barcelona: ICATMAR, 2023. https://www.icatmar.cat/wp-content/uploads/2024/04/ICATMAR_SP_2307_SocioeconomicPalamos_doi.pdf
- ICATMAR. *Estudi socioeconòmic de la flota pesquera comercial catalana. Descripció del mostreig i de les dades obtingudes en l'estudi pilot del port de Vilanova i la Geltrú*, Barcelona: ICATMAR, 2020. https://www.icatmar.cat/wp-content/uploads/2023/03/Estudi-Socioeconomic-Port-Vilanova-ICATMAR-20-01_CAT.pdf
- Johnsen, Jahn Petter, i Jostein Vik. "Pushed or pulled? Understanding fishery exit in a welfare society context", *Maritime Studies*, vol. 12, núm. 4 (2013): 1-20. <https://link.springer.com/article/10.1186/2212-9790-12-4>
- Morén-Alegret, Ricard, i Dawid Wladyka. *International Immigration, Integration and Sustainability in Small Towns and Villages*. Londres: Palgrave Macmillan / Springer, 2020. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-58621-6>
- Moreno Rico, Javier. *El piloto de derrota José Ricart y Giral (1847-1930) y la cultura marítima de su época*, Barcelona: Museu Marítim de Barcelona / Angle Editorial, 2013.
- MSC. *Fishing and the Sustainable Development Goals*, Londres: Marine Stewardship Council, 2023. <https://www.msc.org/docs/default-source/default-document-library/about-the-msc/msc-fishing-and-the-un-sustainable-development-goals.pdf>

- Pla, Josep. *Aigua de mar. Una tria*, Barcelona: La Butxaca, 1966 (reedició de 2011).
- Piñeiro Antelo, María de los Ángeles, Duran Villa, Francisco Ramon, i Xosé M. Santos. "Inmigración peruana y pesca en el puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género", *Boletín de la Asociación Española de Geografía*, núm.76 (2018): 218-246. <https://doi.org/10.21138/bage.2521>
- Ragin, Charles C. *Constructing Social Research*, Thousand Oaks: Pine Forge Press, 1994.
- Reyes Valent, Toni, i Josep Bota-Gibert, (coord.). *Blanes*, Girona: Diputació de Girona, 2018.
- Roger, Aitor. *Els nous blanencs. Joves i immigració*, Blanes: Biblioteca Comarcal de Blanes, 2014. <https://www.blanes.cat/docweb/2014-04-30-exponousblanencs>
- Saville, Samantha M. "Towards humble geographies", *Area* 53, núm. 1 (2021): 97-105. <https://doi.org/10.1111/area.12664>
- Torra, Eulàlia, i Carbonell, Eliseu. *Les dones i el mar*, Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, 2015.
- Vila, Marc-Aureli. *La geografia en la Crònica de DescLOT*, Barcelona: Rafael Dalmau Editor, 1993.
- Vila, Marc-Aureli. *Compendi de Geografia de Catalunya*, Barcelona: Curial, 1980.
- Vila, Pau. *Resum de Geografia de Catalunya*, Barcelona: SCG, IEC, 1936 (reedició de 2003).
- de Dones de la Mar (ACDM): <https://donesdelamar.cat>. És la primera dona que forma part de la junta de la Confraria de Pescadors de Blanes. ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5412-7109>
3. Marc Davies et al., *Foresight Study on Fishers of the Future. Final Report* (EMFAF, European Commission, 2024). https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fishers-future_en
 4. Javier Moreno Rico, *El piloto de derrota José Ricart y Giralt (1847-1930) y la cultura marítima de su época* (Museu Marítim de Barcelona / Angle Editorial, 2013).
 5. Pau Vila, *Resum de Geografia de Catalunya* (Societat Catalana de Geografia, IEC, 1936; reedició de 2003).
 6. M.-A. Vila. *Compendi de Geografia de Catalunya* (Curial, 1980).
 7. Joan Lluís Alegret i Alfons Garrido (eds.), *Per a una història de la pesca dels Països Catalans* (Centre d'Estudis Marítims, Universitat de Girona i Museu de la Pesca, 2018). https://museudelapesca.org/docs/LLIBRE_HISTORA_PESCA_GENER_18.pdf
 8. Eulàlia Torra i Eliseu Carbonell, *Les dones i el mar* (Museu Marítim de Barcelona, 2015).
 9. Ketteb Ghalia, *La pêche á la senne tournante en Catalogne entre menaces et défis et l'immigration des pêcheurs maghrébins aux ports de Gironne* (Universitat de Barcelona i CIHEAM, 2008).
 10. María de los Ángeles Piñeiro Antelo, Francisco Ramón Duran Villa i Xosé Santos, «Inmigración peruana y pesca en el puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género», a *Boletín de la Asociación Española de Geografía* 76 (2018): 218-246. <https://doi.org/10.21138/bage.2521>
 11. Joan Lluís Alegret i Alfons Garrido (eds.), *Per a una història de la pesca dels Països Catalans*.
 12. María de los Ángeles Piñeiro Antelo, Francisco Ramón Duran Villa i Xosé Santos, «Inmigración peruana y pesca en el puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género».
 13. Jahn Petter Johnsen i Jostein Vik, «Pushed or pulled? Understanding fishery exit in a welfare society context», a *Maritime Studies* 12, núm. 4 (2013): 1-20. <https://link.springer.com/article/10.1186/2212-9790-12-4>
 14. Josep Pla, *Aigua de mar. Una tria* (La Butxaca, 1966; reedició de 2011).
 15. Aquest article tampoc és una crònica geogràfica de fets ocorreguts mar enllà en aquest segle XXI que segueixi el rastre de les cròniques de Ramon Muntaner o de DescLOT que comentava Marc-Aureli Vila el 1993, atès que ens centrem en la pesca costanera. Vegeu, per exemple: Marc-Aureli Vila, *La geografia en la Crònica de DescLOT* (Rafael Dalmau Editor, 1993).
 16. Ricard Morén-Alegret i Dawid Wladyka, *International Immigration, Integration and Sustainability in Small Towns and Villa-*

ges (Palgrave Macmillan / Springer, 2020). <https://doi.org/10.1057/978-1-137-58621-6>

17. Karl Bruckmeier i Hilary Tovey, «Introduction. Natural Resource Management for Rural Sustainable Development», a *Rural Sustainable Development in the Knowledge Society* (pp. 1-19), ed. Karl Bruckmeier i Hilary Tovey (Ashgate, 2009). <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2008.00460.x>

18. William Mark Adams, *The Future of Sustainability. International Union for the Conservation of Nature Renowned Thinkers Meeting* (IUCN, 2006). <https://portals.iucn.org/library/node/12635>

19. Seema Arora-Jonsson et al., «Multiple dimensions of sustainability», a *Sociologia Ruralis* 63, núm. 3 (2023): 379-389. <https://doi.org/10.1111/soru.12447>

20. Vegeu: <https://sustainabledevelopment.un.org>

21. MSC. *Fishing and the Sustainable Development Goals* (Marine Stewardship Council, 2023). <https://www.msc.org/docs/default-source/default-document-library/about-the-msc/msc-fishing-and-the-un-sustainable-development-goals.pdf>

22. EUROSTAT. *Sustainable Development in the European Union* (Oficina de Publicacions de la Unió Europea, 2025). <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-flagship-publications/w/ks-01-24-018>

23. FAO. *Family Farming Knowledge Platform* (Organització de l'ONU per l'Agricultura i l'Alimentació, 2018). <http://www.fao.org/family-farming/en/>.

24. FAO. *The State of World Fisheries and Aquaculture 2024* (Organització de l'ONU per l'Agricultura i l'Alimentació, 2024). <https://www.fao.org/publications/fao-flagship-publications/the-state-of-world-fisheries-and-aquaculture/en>

25. Samantha M. Saville, «Towards humble geographies», a *Area* 53, núm. 1 (2021): 97-105. <https://doi.org/10.1111/area.12664>

26. ICATMAR. *Estudi socioeconòmic de la flota pesquera comercial del port de Palamós* (ICATMAR, 2023), 29. https://www.icatmar.cat/wp-content/uploads/2024/04/ICATMAR_SP_2307_SocioeconomicPalamos_doi.pdf

27. Jahn Petter Johnsen i Jostein Vik, «Pushed or pulled? Understanding fishery exit in a welfare society context».

28. Hein de Haas, Stephen Castles i Mark Miller, *The Age of Migration* (Guilford Press, 2020; 6a ed.). www.age-of-migration.com

29. ICATMAR. *Estudi socioeconòmic de la flota pesquera comercial catalana. Descripció del mostreig i de les dades obtingudes en l'estudi pilot del port de Vilanova i la Geltrú* (ICATMAR,

2020). https://www.icatmar.cat/wp-content/uploads/2023/03/Estudi-Socioeconomic-Port-Vilanova-ICATMAR-20-01_CAT.pdf

30. ICATMAR. *Estudi socioeconòmic de la flota pesquera comercial del port de Palamós*

31. Vegeu: <https://www.galpcostabravamaresme.cat/>

32. Ignasi Aldomà, Josep Ramon Mòdol i Ramon Morell, *Atles del món rural 2022* (ARCA, ACM, FTBGL, AMC i UdL, 2022). https://www.desenvolupamentrural.cat/larca/projectes-1/atles-mon-rural-2022/atles_mon_rural_2022-v2-baixa-resolucio.pdf

33. Charles Ragin, *Constructing Social Research* (Pine Forge Press, 1994).

34. Vegeu: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/fishers-future_en

35. Toni Reyes Valent i Josep Bota-Gibert (coords.), *Blanes* (Girona: Diputació de Girona, 2018). Vegeu també: Aitor Roger, *Els nous blanencs. Joves i immigració* (Biblioteca Comarcal de Blanes, 2014). <https://www.blanes.cat/docweb/2014-04-30-exponousblanencs>

36. Per evitar focalitzar només en una nacionalitat o ètnia i, a més, evitar l'eurocentrisme, s'han entrevistat pescadors immigrants provinents de dos continents diferents a Europa (Àfrica i Amèrica) i de dos països d'origen a cada continent.

37. Ricard Morén-Alegret et al, «Challenges in achieving sustainability in Iberian rural areas and small towns: Exploring immigrant stakeholders' perceptions in Alentejo, Portugal, and Empordà, Spain», a *Journal of Rural Studies*, 64 (2018): 253-266. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.05.005>

38. Jahn Petter Johnsen i Jostein Vik, «Pushed or pulled? Understanding fishery exit in a welfare society context».

39. Jahn Petter Johnsen i Jostein Vik, «Pushed or pulled? Understanding fishery exit in a welfare society context»; María de los Ángeles Piñeiro Antelo, Francisco Ramón Duran Villa i Xosé Santos, «Inmigración peruana y pesca en el puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género».

40. María de los Ángeles Piñeiro Antelo, Francisco Ramón Duran Villa i Xosé Santos, «Inmigración peruana y pesca en el puerto de Cambados (Galicia): una perspectiva de género».

41. Margot Ely et al., *On Writing Qualitative Research* (Falmer Press, 1997).

42. Aquestes inspeccions van començar l'any 2019 (vegeu BOE-A-2019-8769), però també hi ha inspeccions policials.

43. Marc Davies et al., *Foresight Study on Fishers of the Future*.

44. Marc Davies et al., *Foresight Study on Fishers of the Future*.

